

GGY218 Kırsal Ekonomi ve Kırsal Alan Yönetimi

Prof. Dr. Harun TANRIVERMİŞ - Doç. Dr. Yeşim ALİEFENDİOĞLU

Ankara Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Bölümü

Cumhuriyet Döneminde Arazi-İnsan İlişkileri

- Arazi mülkiyetinin dağılımında büyük adaletsizlikler vardır. 1913'te derlenen bir istatistiğe göre nüfusun % 57'si arazilerin % 65'ini elinde tutmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarına ait, arazi mülkiyetinin dağılımına ilişkin rakam yoktur.
- 1938'de 35 ilde yapılan ve genelleştirilen bir anket çalışmasına göre nüfusun % 25'i arazilerin % 14'üne sahiptir.
- Büyük mülklerin ancak % 5'i ile % 10'u tarım alanı olarak kullanılmaktadır. Kalanı genellikle meradır. Ekilen araziler ise genellikle ortakçı ve yarıcı statüsü ile arazisiz köylüler tarafından çok basit teknolojiler kullanılarak işletilmektedir.

Cumhuriyet Döneminde Arazi-İnsan İlişkileri

- Toplam 14.5 milyon nüfus ve 760 bin km²'lik bir araziye sahip olan Türkiye - kilometre kareye 15,7 kişi düşmektedir - dışarıdan un ve yiyecek maddeleri ithal etmektedir. 1923'te ithalatın % 27'sini gıda maddeleri oluşturuyordu. Bu oran 1928'de % 18,5'e inmiştir.
- Tarımsal ürünler ithalatının nedeni, genellikle düşük verim ve otokonsomasyona yönelik üretim kadar, yolların yetersizliği ve büyük kentlere tarımsal ürün nakliyatının güç ve pahalı olmasıdır. Buğday ithalatı 1930'a kadar devam etmiştir.
- Ülke arazilerinin % 60'ını meralar oluşturuyordu, fakat yapılan hayvancılık oldukça geri idi. Ulaşım ve yol ağının yetersizliği nedeniyle köylü ürünü pazarlayamamakta ve araçların sömürüsüne uğramaktadır.

Cumhuriyet Döneminde Arazi-İnsan İlişkileri

Makro ekonomi aşağıdakilerle ilgilidir:

- Parasal/mali politikalar. Örneğin, faiz oranlarının ulusal ekonomi üzerindeki etkisi nedir? **1923- 1945 Dönemi Tarım ve Arazi Politikası**
- Tarımdan başka ekonomik faaliyetin bulunmadığı Türkiye Cumhuriyetinde, bir yandan tarımsal gelişme sağlanırken, öte yandan da endüstriyel gelişmeyi başlatacak önlemleri almak gerekiyordu.
- Türk ekonomisinin gelişmesi için neler yapılması gerektiği konusunu görüşmek üzere 1923'de İzmir İktisat Kongresi toplandı. Cumhuriyet hükümetinin köylüyü rahatlatan ilk kararı aşarın kaldırılması oldu. Bu arada, zaman zaman çiftçilere arazi dağıtıldı.
 - Enflasyon ve işsizliğin nedenleri.
 - Ekonomik büyüme.
 - Uluslararası ticaret ve küreselleşme.

Cumhuriyet Döneminde Arazi-İnsan İlişkileri

- **1923- 1945 Dönemi Tarım ve Arazi Politikası**
- İzmir İktisat Kongresi, çiftçi grubunun sorunlarını 10 başlık altındaki 95 maddede toplayarak tartışmıştır. Ele alınarak gruplaştırılan ve çözümü istenen sorunların tümü, tarımsal gelişmeyi sağlamaya yöneliktir. Bazıları:
- Rejinin kaldırılarak, tütün ekim ve ticaretinin serbest bırakılması,
- Tarımsal eğitim ve öğretime önem verilmesi,
- Asayiş sorununa çözüm getirilmesi,
- Aşar'ın kaldırılması.
- Büyük arazi sahiplerinin temsilci olarak katılmalarının doğal olduğu bu kongrede alınan kararlarda, özellikle fakir köylülerin durumunu düzeltmeyi amaçlayan hiçbir madde yoktur.

Cumhuriyet Döneminde Arazi-İnsan İlişkileri

- **1935 yılında çıkarılan Vakıflar Kanunu ile vakıf arazilerin fiili olarak tasfiyesine gidilmiştir.** Bu kanun, vakıfların doğrudan doğruya hayratları olan gayrimenkulleri güvence altına alırken, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, vakıflara ait arazileri idare meclisi kararıyla satmak yetkisini vermiştir.
- Böylece, vakıf arazileri, varlıklı ailelerin ellerine geçmeye başlamıştır. Bu gelişmeler sonucu, daha önce vakıf arazilerini vakıfın ortakçısı ya da kiracısı olarak işleyen köylü, bu kez arazi sahibinin yarıcısı ya da kiracısı durumuna düşmüştür.
- 1945 yılında çıkarılan çiftçiyi topraklandırma kanunu ile vakıf arazilerinin tümünün, çiftçiye dağıtılmak üzere kamulaştırılması öngörülerek, vakıf araziden sorunu halledilecektir

Cumhuriyet Döneminde Arazi-İnsan İlişkileri

- **1923- 1945 Dönemi Tarım ve Arazi Politikası**
- Kurtuluş savaşından sonra boşalan Ermeni ve Rum arazileri, genellikle bey ve ağaların eline geçmiş ve büyük arazi sahiplerinin arazilerini daha da genişletmeleri söz konusu olmuştur. Buarazilerin kurtuluş savaşında esir düşenlerin ailelerine dağıtılmasına ilişkin olarak yapılan teklifler ilgi görmemiştir.
- Osmanlıların son zamanında yaygınlaşan **büyük mülkler, Türk Medeni Kanunu'nun kabulü ile hem yasallaşmış, hem de giderek daha da büyümüştür.** Diğer yandan daha Cumhuriyet'in kuruluş yıllarından itibaren 1924 Anayasasının 74. maddesi ile arazi reformu yolu da fiilen kapanmıştır. Bu madde: “**değer parası peşin verilmedikçe, hiç bir kimsenin... mülkü istimlâkolunamaz**” hükmünü taşıyordu.